

eo

HOE KIJKEN NEDERLANDERS TERUG OP HET CORONADEBAT?

RAPPORTAGE ONDERZOEK: DIT IS DE KWESTIE
5 SEPTEMBER 2023

DAVID MACRO
ISABELLE VAN HOORN
HILDEBRAND BIJLEVELD (EO)

INTRODUCTIE

DataIM heeft in opdracht van de EO een onderzoek uitgevoerd naar de mening van Nederlanders over zes maatschappelijke thema's. Het veldwerk is uitgevoerd in juli en augustus 2023, aansluitend bij de EO programmareeks "Dit is de kwestie". Voorliggend rapport presenteert de resultaten van het thema: Hoe kijken Nederlanders terug op het coronadebat?

ONDERZOEKSKENMERKEN

METHODE

- ▶ Kwantitatief online onderzoek
- ▶ Vragen naar elk van de thema's
- ▶ Selectiecriteria: 18+
- ▶ NL-representatief geworven (non-interlocked); weging achteraf (interlocked)

RESPONS

- ▶ De dataverzameling vond plaats tussen 25 juli en 12 augustus 2023
- ▶ Netto steekproef: $N = 1564$
- ▶ Resultaten interlocked gewogen naar geslacht, opleiding en leeftijd via MOA/CBS Gouden Standaard. Vanwege kleine aantallen zijn bij vrouwen van 65+ de categorieën laag- en midden opgeleid samengevoegd

RAPPORTAGE

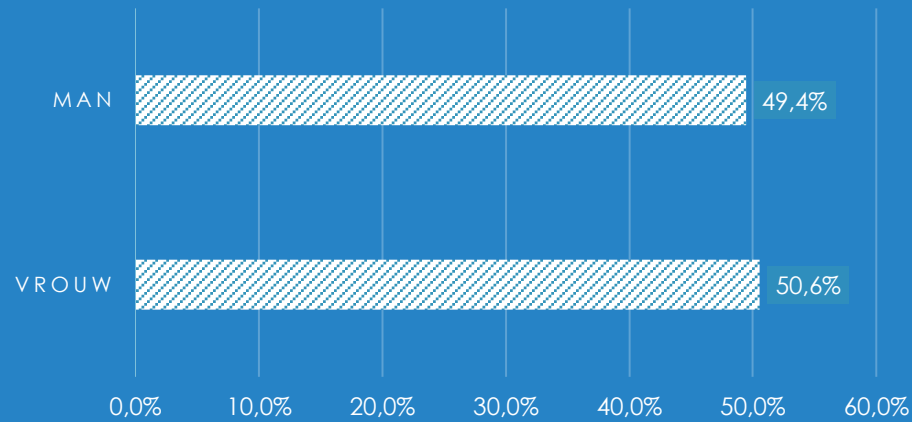
- ▶ Frequentieverdelingen
- ▶ Relevante uitsplitsingen naar:
 - (-) leeftijdsgroepen, (-) opleidingsniveau
 - (-) politieke oriëntatie

Indeling van de politieke partijen

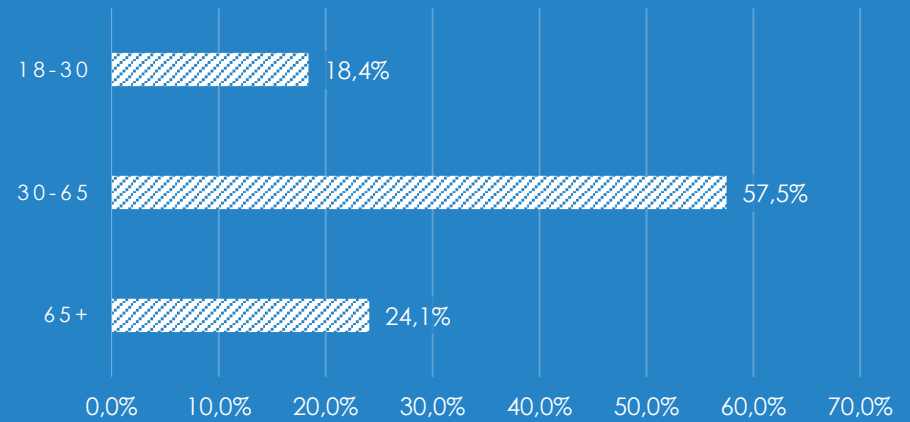
	<u>Links</u>			<u>Rechts</u>		
D66	ChristenUnie	PvdA	NSC	FVD	SGP	
SP	Volt	Groenlinks	VVD	Ja21	BBB	
PvdD	Denk	Bij1	PVV	CDA	50Plus	

STEEKPROEFKENMERKEN

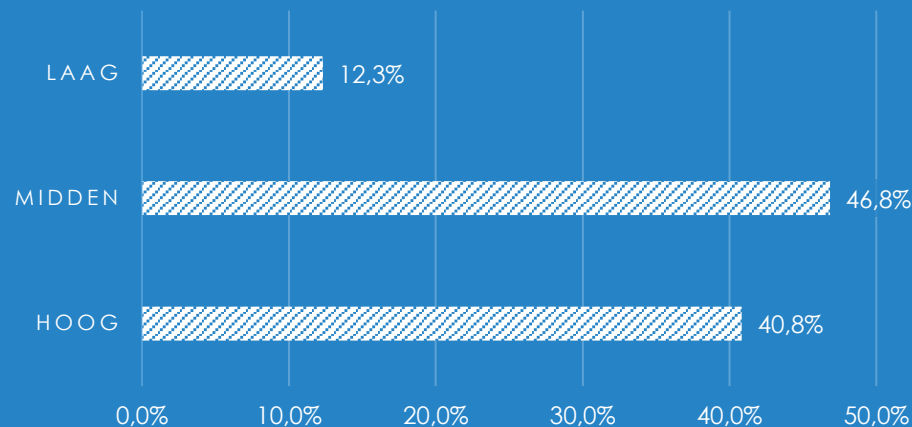
GESLACHT

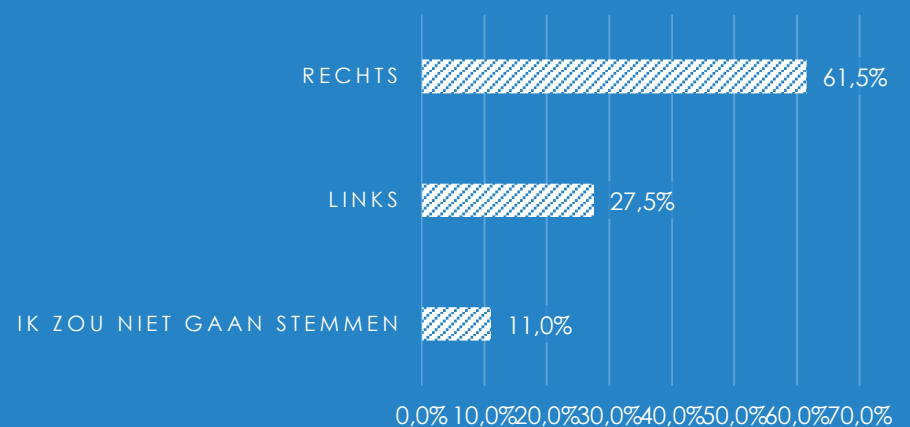
LEEFTIJD

OPLEIDINGSNIVEAU

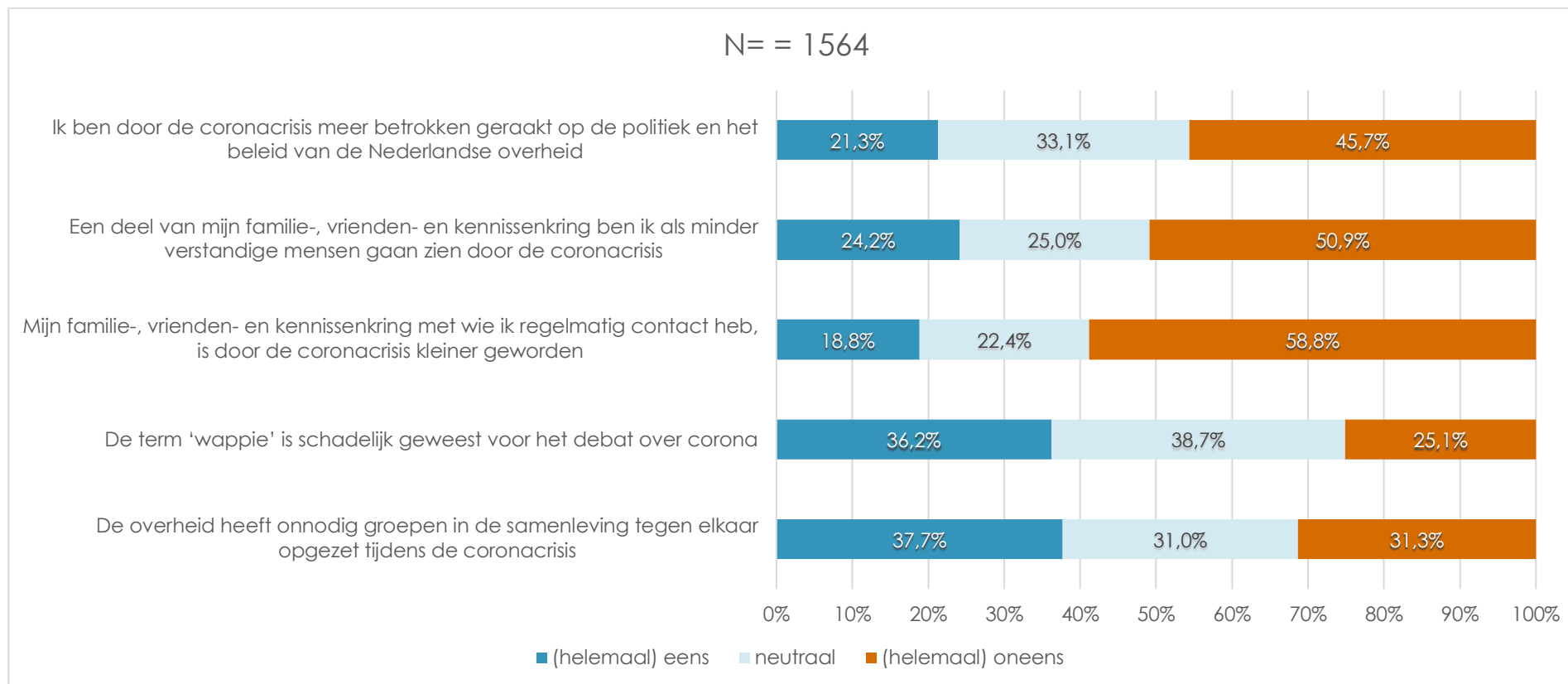

POLITIEKE ORIËNTATIE

HOE KIJKEN NEDERLANDERS TERUG OP HET CORONADEBAT?

1. IN HOEVERRE BEN JE HET EENS MET DE VOLGENDE STELLINGEN?

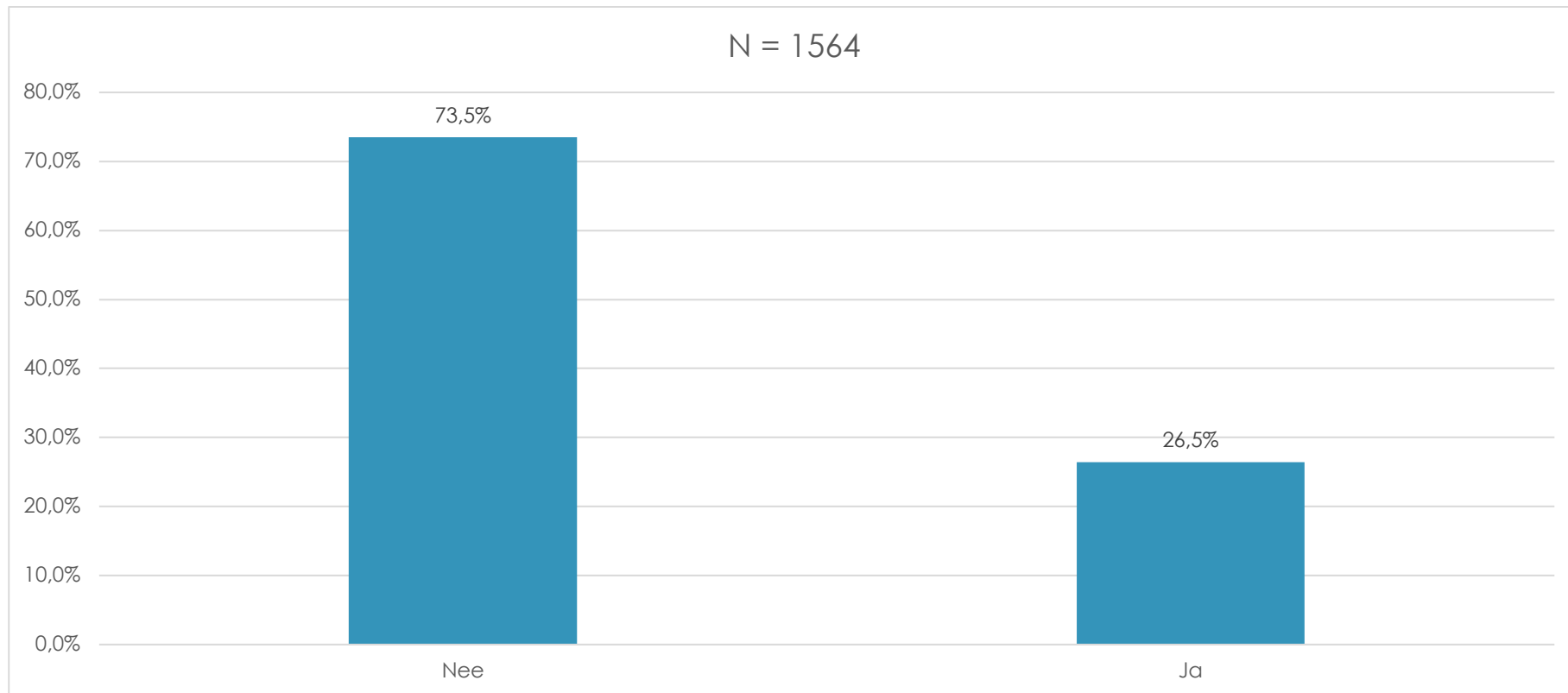
TABELLEN MET UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD, OPLEIDINGSNIVEAU EN POLITIEKE ORIËNTATIE

UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD					
Stelling	Leeftijd	N	(helemaal) eens	neutraal	(helemaal) oneens
De overheid heeft onnodig groepen in de samenleving tegen elkaar opgezet tijdens de coronacrisis	18-30	288	42,1%	28,8%	29,1%
	30-65	899	38,0%	29,2%	32,9%
	65+	377	33,6%	37,0%	29,4%
De term 'wappie' is schadelijk geweest voor het debat over corona	18-30	288	36,7%	35,3%	28,0%
	30-65	899	34,8%	38,1%	27,1%
	65+	377	39,1%	42,9%	18,0%
Mijn familie-, vrienden- en kennissenkring met wie ik regelmatig contact heb, is door de coronacrisis kleiner geworden	18-30	288	23,7%	24,7%	51,6%
	30-65	899	18,4%	22,2%	59,4%
	65+	377	16,1%	21,0%	62,8%
Een deel van mijn familie-, vrienden- en kennissenkring ben ik als minder verstandige mensen gaan zien door de coronacrisis	18-30	288	34,1%	24,7%	41,2%
	30-65	899	24,2%	25,5%	50,3%
	65+	377	16,4%	23,7%	59,8%
Ik ben door de coronacrisis meer betrokken geraakt op de politiek en het beleid van de Nederlandse overheid	18-30	288	25,9%	33,3%	40,8%
	30-65	899	19,7%	29,6%	50,6%
	65+	377	21,4%	41,1%	37,5%

UITSPLITSINGEN NAAR OPLEIDINGSNIVEAU					
Stelling	Opleidingsniveau	N	(helemaal) eens	neutraal	(helemaal) oneens
De overheid heeft onnodig groepen in de samenleving tegen elkaar opgezet tijdens de coronacrisis	laag	193	43,9%	38,9%	17,3%
	midden	733	40,6%	34,0%	25,4%
	hoog	639	32,4%	25,1%	42,4%
De term 'wappie' is schadelijk geweest voor het debat over corona	laag	193	40,3%	46,0%	13,7%
	midden	733	35,4%	40,9%	23,7%
	hoog	639	35,9%	34,0%	30,1%
Mijn familie-, vrienden- en kennissenkring met wie ik regelmatig contact heb, is door de coronacrisis kleiner geworden	laag	193	22,6%	26,7%	50,8%
	midden	733	17,4%	23,7%	58,9%
	hoog	639	19,3%	19,6%	61,1%
Een deel van mijn familie-, vrienden- en kennissenkring ben ik als minder verstandige mensen gaan zien door de coronacrisis	laag	193	12,2%	34,2%	53,7%
	midden	733	21,6%	25,8%	52,6%
	hoog	639	30,7%	21,2%	48,1%
Ik ben door de coronacrisis meer betrokken geraakt op de politiek en het beleid van de Nederlandse overheid	laag	193	15,1%	43,9%	41,0%
	midden	733	24,0%	31,3%	44,7%
	hoog	639	19,9%	31,9%	48,2%

UITSPLITSINGEN NAAR POLITIEKE ORIËNTATIE					
Stelling	Kiezers	N	(helemaal) eens	neutraal	(helemaal) oneens
De overheid heeft onnodig groepen in de samenleving tegen elkaar opgezet tijdens de coronacrisis	rechts	962	40,8%	28,8%	30,4%
	links	430	32,2%	30,3%	37,5%
De term 'wappie' is schadelijk geweest voor het debat over corona	rechts	962	38,8%	36,8%	24,4%
	links	430	34,0%	37,3%	28,7%
Mijn familie-, vrienden- en kennissenkring met wie ik regelmatig contact heb, is door de coronacrisis kleiner geworden	rechts	962	17,8%	21,4%	60,8%
	links	430	19,7%	20,0%	60,3%
Een deel van mijn familie-, vrienden- en kennissenkring ben ik als minder verstandige mensen gaan zien door de coronacrisis	rechts	962	22,4%	24,9%	52,6%
	links	430	30,1%	18,5%	51,4%
Ik ben door de coronacrisis meer betrokken geraakt op de politiek en het beleid van de Nederlandse overheid	rechts	962	22,7%	32,2%	45,1%
	links	430	22,3%	33,3%	44,3%

2. HEB JE MET IEMAND UIT JOUW FAMILIE-, VRIENDEN- OF KENNISSENKRING EEN CONFLICT GEHAD OVER CORONA OF EEN AAN CORONA GERELATEERD ONDERWERP?

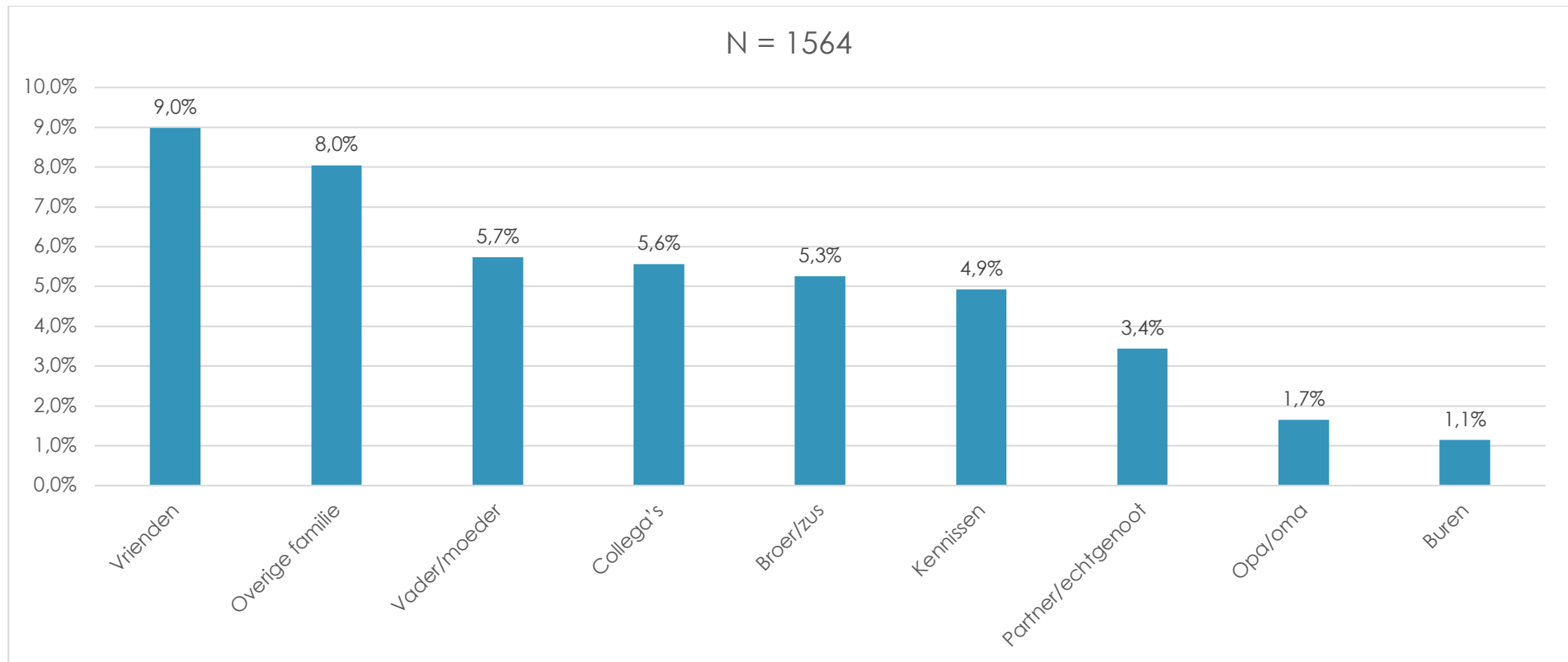
TABELLEN MET UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD, OPLEIDINGSNIVEAU EN POLITIEKE ORIËNTATIE

UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD				
Stelling	Leeftijd	N	Ja	Nee
Heb je met iemand uit jouw familie-, vrienden- of kennissenkring een conflict gehad over corona of een aan corona gerelateerd onderwerp?	18-30	288	41,3%	58,7%
	30-65	899	25,9%	74,1%
	65+	377	16,5%	83,5%

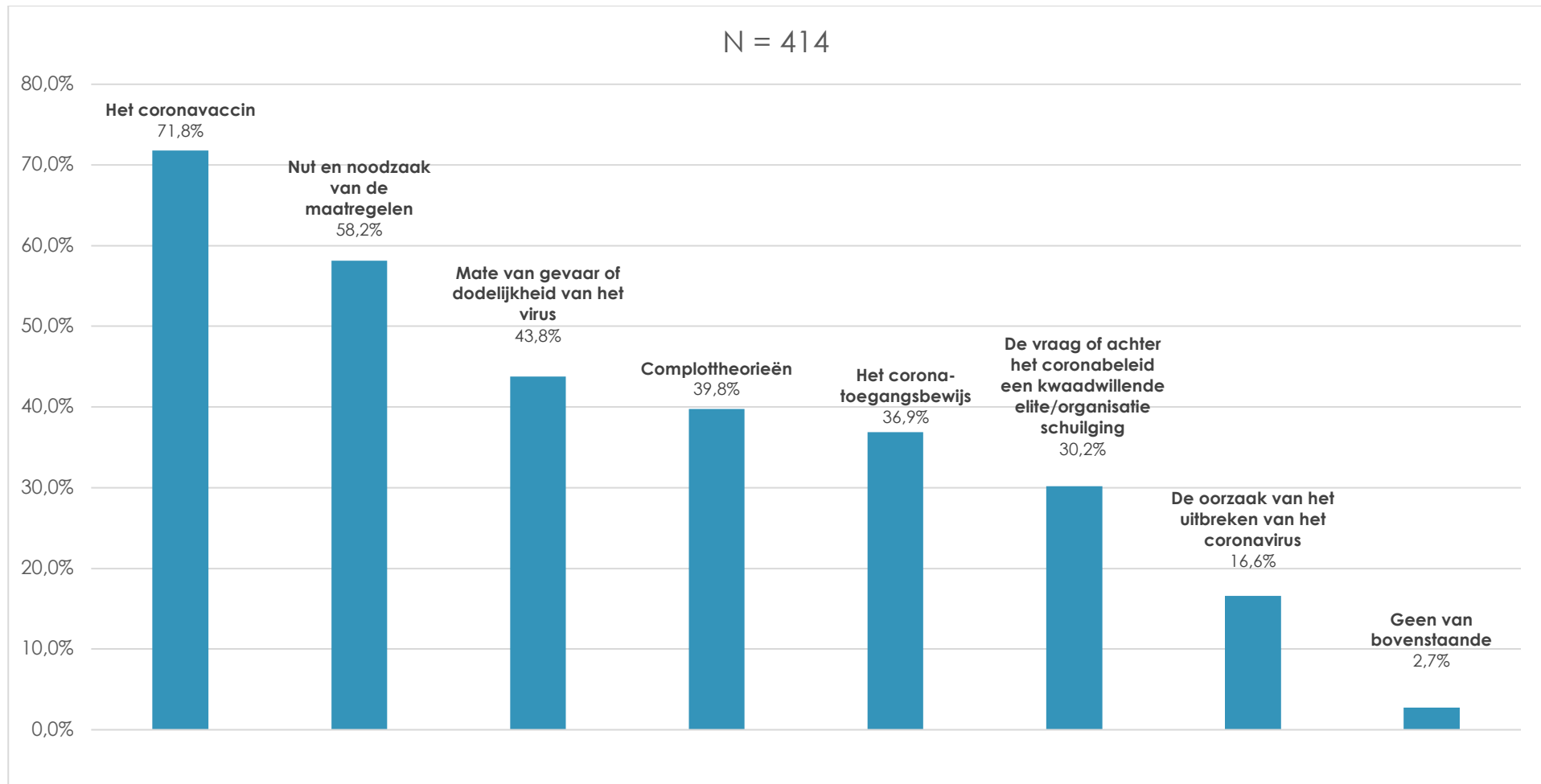
UITSPLITSINGEN NAAR OPLEIDINGSNIVEAU				
Stelling	Opleidingsniveau	N	Ja	Nee
Heb je met iemand uit jouw familie-, vrienden- of kennissenkring een conflict gehad over corona of een aan corona gerelateerd onderwerp?	laag	193	24,0%	76,0%
	midden	733	24,8%	75,2%
	hoog	639	29,0%	71,0%

UITSPLITSINGEN NAAR POLITIEKE ORIËNTATIE				
Stelling	Kiezers	N	Ja	Nee
Heb je met iemand uit jouw familie-, vrienden- of kennissenkring een conflict gehad over corona of een aan corona gerelateerd onderwerp?	rechts	962	25,0%	75,0%
	links	430	32,5%	67,5%

3. DOORVRAAG: MET WIE HEB JIJ EEN CONFLICT GEHAD?

4. DOORVRAAG: OVER WELKE ONDERWERPEN GING HET CONFLICT OF DE CONFLICTEN?

TABELLEN MET UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD, OPLEIDINGSNIVEAU EN POLITIEKE ORIËNTATIE

UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD			
Over welke onderwerpen ging het conflict of de conflicten?	18-30 (N = 119)	30-65 (N = 233)	65+ (N = 62)
Het coronavaccin	61,5%	74,6%	80,9%
Het coronatoegangsbewijs	30,4%	40,6%	35,4%
De mate van gevaar of dodelijkheid van het coronavirus	43,5%	43,6%	44,8%
De nut en noodzaak van maatregelen	44,3%	63,0%	66,8%
De oorzaak van het uitbreken van het coronavirus	13,8%	17,8%	17,7%
De vraag of achter het coronabeleid een kwaadwillende elite/organisatie schuilging	24,6%	34,5%	24,8%
Complottheorieën	23,8%	47,4%	42,0%
Geen van bovenstaande	4,8%	2,4%	0,0%

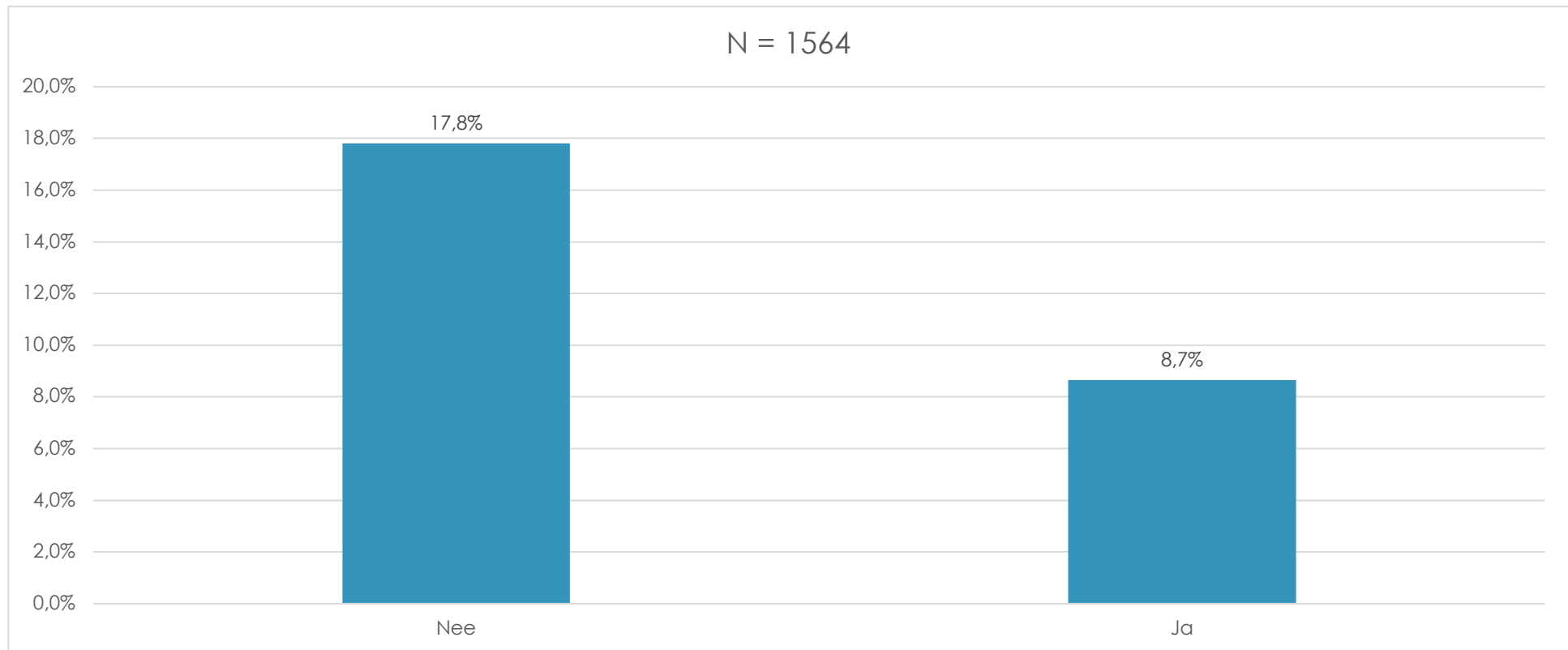
UITSPLITSINGEN NAAR OPLEIDINGSNIVEAU

Over welke onderwerpen ging het conflict of de conflicten?	laag (N = 46)	midden (N = 182)	hoog (N = 185)
Het coronavaccin	68,6%	75,9%	68,5%
Het coronatoegangsbewijs	35,9%	35,9%	38,0%
De mate van gevaar of dodelijkheid van het coronavirus	41,8%	40,4%	47,5%
De nut en noodzaak van maatregelen	42,6%	59,6%	60,7%
De oorzaak van het uitbreken van het coronavirus	8,4%	14,8%	20,4%
De vraag of achter het coronabeleid een kwaadwillende elite/organisatie schuilging	40,3%	28,7%	29,1%
Complottheorieën	34,0%	41,4%	39,7%
Geen van bovenstaande	8,5%	2,7%	1,3%

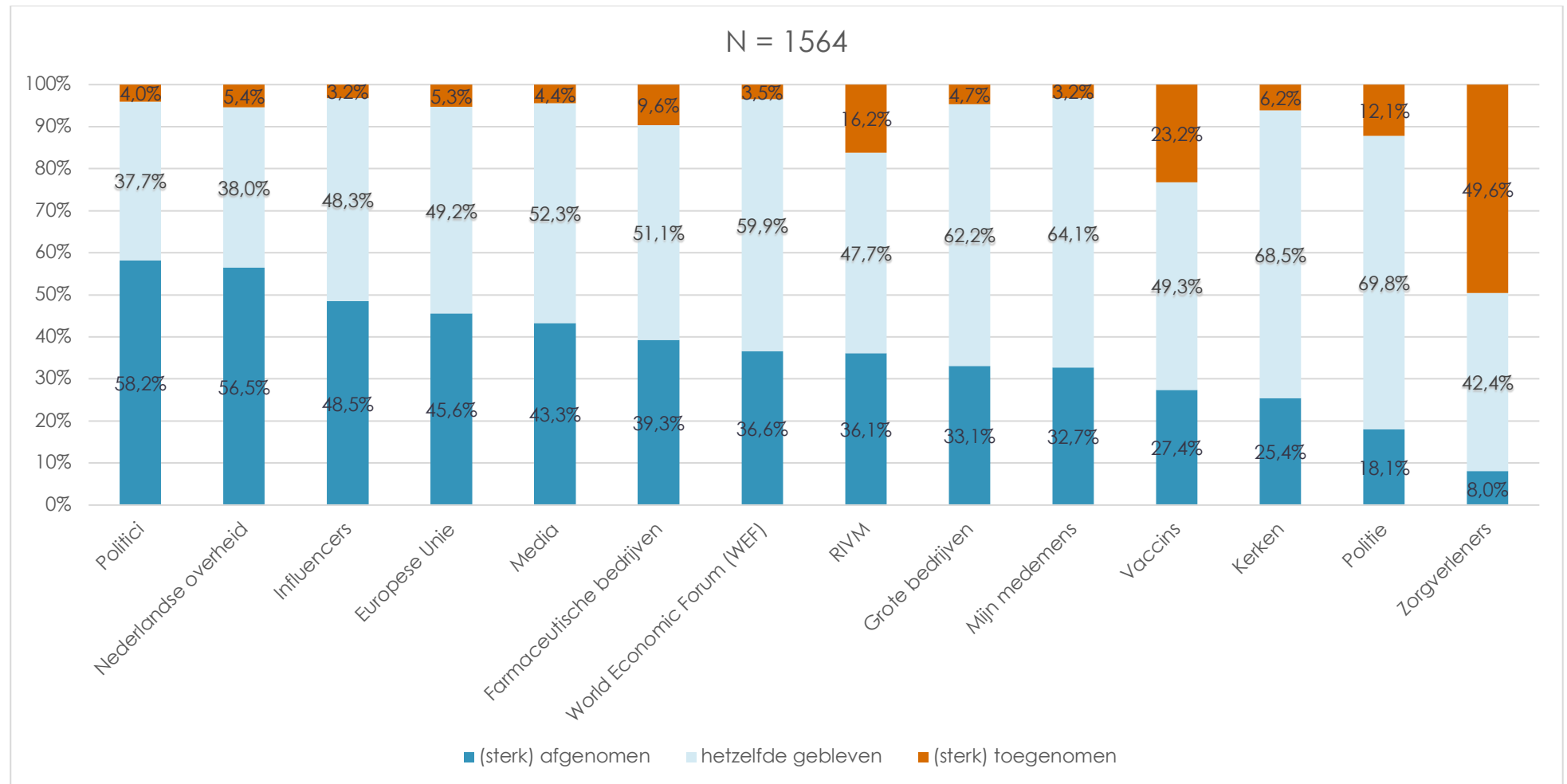
UITSPLITSINGEN NAAR POLITIEKE ORIËNTATIE

Over welke onderwerpen ging het conflict of de conflicten?	links (N = 140)	rechts (N = 240)
Het coronavaccin	63,4%	75,2%
Het coronatoegangsbewijs	30,2%	40,3%
De mate van gevaar of dodelijkheid van het coronavirus	39,1%	45,9%
De nut en noodzaak van maatregelen	54,4%	60,9%
De oorzaak van het uitbreken van het coronavirus	10,2%	19,1%
De vraag of achter het coronabeleid een kwaadwillende elite/organisatie schuilging	24,7%	31,2%
Complottheorieën	33,0%	43,3%
Geen van bovenstaande	2,5%	2,5%

5. DOORVRAAG: BENT U DOOR DIT CONFLICT OF DEZE CONFLICTEN TIJDENS DE CORONACRISIS BLIJVEND HET CONTACT MET ÉÉN OF MEERDERE PERSONEN VERLOREN?

6. TOENAME OF AFNAME VERTROUWEN TIJDENS DE CORONACRISIS

TABELLEN MET UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD, OPLEIDINGSNIVEAU EN POLITIEKE ORIËNTATIE

UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD (TABEL 1 VAN 2)					
Toename / afname vertrouwen tijdens de coronacrisis	Leeftijd	N	(sterk) afgenomen	hetzelfde gebleven	(sterk) toegenomen
Mijn medemens	18-30	288	46,5%	48,2%	5,2%
	30-65	899	32,6%	64,5%	2,9%
	65+	377	22,3%	75,2%	2,5%
Influencers	18-30	288	47,2%	46,5%	6,3%
	30-65	899	46,5%	50,8%	2,7%
	65+	377	54,3%	43,8%	1,9%
Zorgverleners	18-30	288	10,6%	35,9%	53,5%
	30-65	899	7,1%	46,0%	47,0%
	65+	377	8,4%	38,8%	52,8%
Grote bedrijven	18-30	288	29,5%	61,2%	9,3%
	30-65	899	31,0%	65,3%	3,7%
	65+	377	41,0%	55,4%	3,6%
Vaccins	18-30	288	33,3%	43,4%	23,4%
	30-65	899	29,5%	51,0%	19,5%
	65+	377	18,1%	49,9%	32,0%
Farmaceutische bedrijven	18-30	288	32,8%	54,2%	13,0%
	30-65	899	40,7%	50,8%	8,5%
	65+	377	41,1%	49,4%	9,5%
Media	18-30	288	48,1%	46,3%	5,6%
	30-65	899	43,5%	51,7%	4,8%
	65+	377	38,9%	58,4%	2,7%

UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD (TABEL 2 VAN 2)

Toename / afname vertrouwen tijdens de coronacrisis	Leeftijd	N	(sterk) afgenomen	hetzelfde gebleven	(sterk) toegenomen
Politici	18-30	288	58,7%	34,1%	7,2%
	30-65	899	58,7%	37,6%	3,8%
	65+	377	56,9%	40,9%	2,2%
Nederlandse overheid	18-30	288	58,6%	34,8%	6,7%
	30-65	899	55,9%	38,5%	5,7%
	65+	377	56,4%	39,6%	4,0%
Europese Unie	18-30	288	39,2%	51,5%	9,3%
	30-65	899	45,7%	49,7%	4,5%
	65+	377	50,0%	46,0%	4,0%
World Economic Forum (WEF)	18-30	288	34,9%	60,2%	4,9%
	30-65	899	37,0%	59,8%	3,2%
	65+	377	37,0%	60,0%	3,0%
RIVM	18-30	288	36,5%	42,8%	20,7%
	30-65	899	36,7%	47,2%	16,1%
	65+	377	34,5%	52,4%	13,1%
Politie	18-30	288	24,8%	61,2%	14,0%
	30-65	899	17,5%	70,6%	11,9%
	65+	377	14,2%	74,6%	11,3%
Kerken	18-30	288	30,9%	60,0%	9,0%
	30-65	899	23,1%	71,9%	5,1%
	65+	377	26,7%	66,7%	6,5%

UITSPLITSINGEN NAAR OPLEIDINGSNIVEAU (TABEL 1 VAN 2)

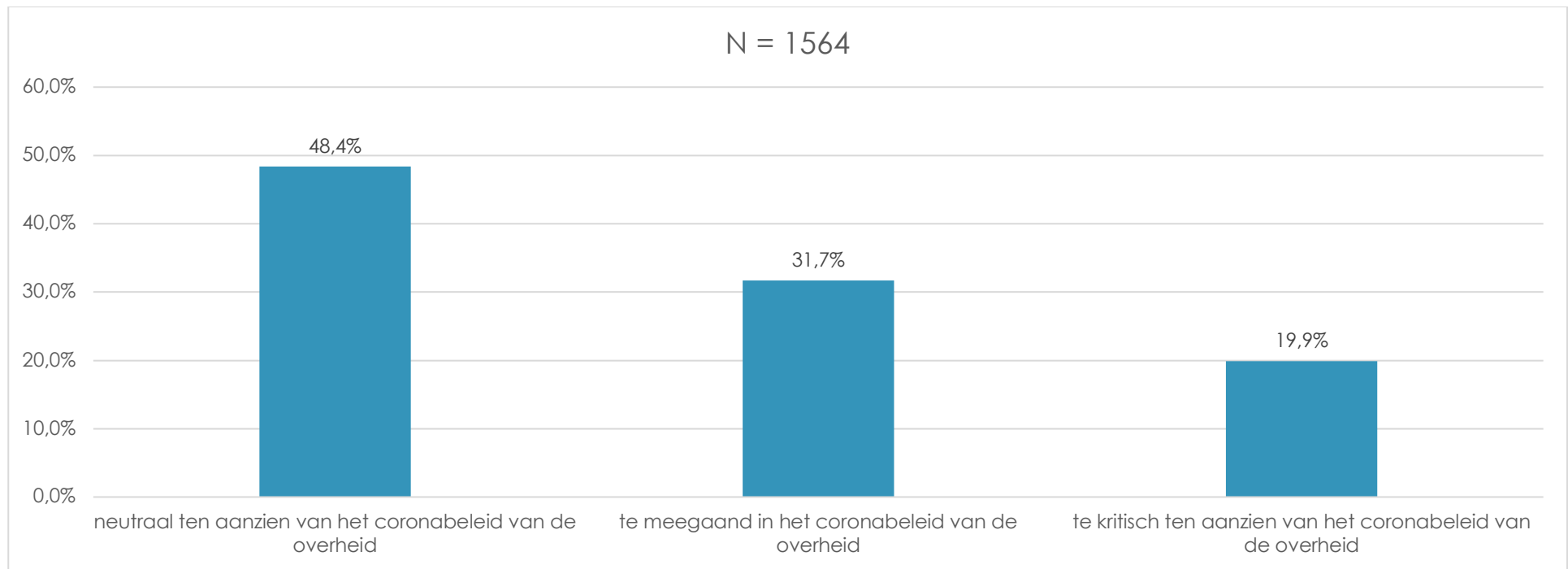
Toename / afname vertrouwen tijdens de coronacrisis	Opleidingsniveau	N	(sterk) afgenomen	hetzelfde gebleven	(sterk) toegenomen
Mijn medemens	laag	193	26,9%	72,1%	1,0%
	midden	733	31,9%	64,9%	3,2%
	hoog	639	35,3%	60,8%	3,9%
Influencers	laag	193	46,4%	50,4%	3,2%
	midden	733	45,5%	50,6%	3,9%
	hoog	639	52,6%	45,1%	2,3%
Zorgverleners	laag	193	11,6%	48,3%	40,2%
	midden	733	7,7%	41,6%	50,7%
	hoog	639	7,3%	41,5%	51,1%
Grote bedrijven	laag	193	39,2%	56,0%	4,9%
	midden	733	33,9%	61,2%	4,8%
	hoog	639	30,4%	65,2%	4,4%
Vaccins	laag	193	31,5%	49,1%	19,4%
	midden	733	31,1%	49,2%	19,6%
	hoog	639	21,9%	49,5%	28,6%
Farmaceutische bedrijven	laag	193	40,8%	54,5%	4,8%
	midden	733	41,5%	49,0%	9,4%
	hoog	639	36,3%	52,4%	11,2%
Media	laag	193	43,2%	53,5%	3,3%
	midden	733	45,3%	50,4%	4,4%
	hoog	639	41,0%	54,1%	4,9%

UITSPLITSINGEN NAAR OPLEIDINGSNIVEAU (TABEL 2 VAN 2)

Toename / afname vertrouwen tijdens de coronacrisis	Opleidingsniveau	N	(sterk) afgenomen	hetzelfde gebleven	(sterk) toegenomen
Politici	laag	193	61,5%	35,6%	2,9%
	midden	733	61,9%	34,8%	3,3%
	hoog	639	53,0%	41,8%	5,2%
Nederlandse overheid	laag	193	66,7%	29,8%	3,5%
	midden	733	59,6%	36,1%	4,3%
	hoog	639	49,9%	42,8%	7,3%
Europese Unie	laag	193	61,7%	35,4%	2,9%
	midden	733	50,2%	46,1%	3,7%
	hoog	639	35,4%	56,9%	7,8%
World Economic Forum (WEF)	laag	193	50,2%	46,5%	3,3%
	midden	733	39,5%	57,4%	3,1%
	hoog	639	29,1%	66,9%	4,0%
RIVM	laag	193	47,2%	43,9%	8,9%
	midden	733	39,4%	47,6%	13,0%
	hoog	639	28,9%	48,9%	22,2%
Politie	laag	193	23,9%	68,7%	7,4%
	midden	733	20,3%	66,4%	13,3%
	hoog	639	13,7%	74,0%	12,3%
Kerken	laag	193	29,2%	65,0%	5,7%
	midden	733	25,6%	68,2%	6,3%
	hoog	639	24,0%	69,8%	6,2%

UITSPLITSINGEN NAAR POLITIEKE ORIËNTATIE					
Toename / afname vertrouwen tijdens de coronacrisis	Kiezers	N	(sterk) afgenomen	hetzelfde gebleven	(sterk) toegenomen
Mijn medemens	rechts	962	31,4%	65,2%	3,3%
	links	430	34,9%	61,0%	4,1%
Influencers	rechts	962	49,1%	47,6%	3,3%
	links	430	51,5%	45,6%	2,9%
Zorgverleners	rechts	962	7,5%	43,4%	49,2%
	links	430	6,6%	36,9%	56,4%
Grote bedrijven	rechts	962	33,4%	61,6%	5,0%
	links	430	33,7%	61,3%	5,0%
Vaccins	rechts	962	30,6%	46,8%	22,6%
	links	430	18,5%	51,4%	30,1%
Farmaceutische bedrijven	rechts	962	41,2%	48,8%	10,0%
	links	430	35,6%	54,0%	10,4%
Media	rechts	962	47,0%	50,0%	2,9%
	links	430	34,8%	56,5%	8,7%
Politici	rechts	962	63,3%	32,6%	4,0%
	links	430	48,7%	46,3%	4,9%
Nederlandse overheid	rechts	962	61,0%	34,3%	4,7%
	links	430	46,5%	44,6%	8,9%
Europese Unie	rechts	962	54,0%	42,0%	4,0%
	links	430	28,1%	61,8%	10,1%
World Economic Forum (WEF)	rechts	962	43,3%	53,5%	3,3%
	links	430	21,5%	74,0%	4,6%
RIVM	rechts	962	42,4%	43,7%	13,9%
	links	430	22,0%	53,7%	24,3%
Politie	rechts	962	18,6%	68,8%	12,6%
	links	430	12,6%	72,8%	14,5%
Kerken	rechts	962	25,8%	68,0%	6,2%
	links	430	23,7%	68,5%	7,9%

7. NEDERLANDSE JOURNALISTEN TIJDENS DE CORONACRISIS WAREN IN HET ALGEMEEN:

TABELLEN MET UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD, OPLEIDINGSNIVEAU EN POLITIEKE ORIËNTATIE

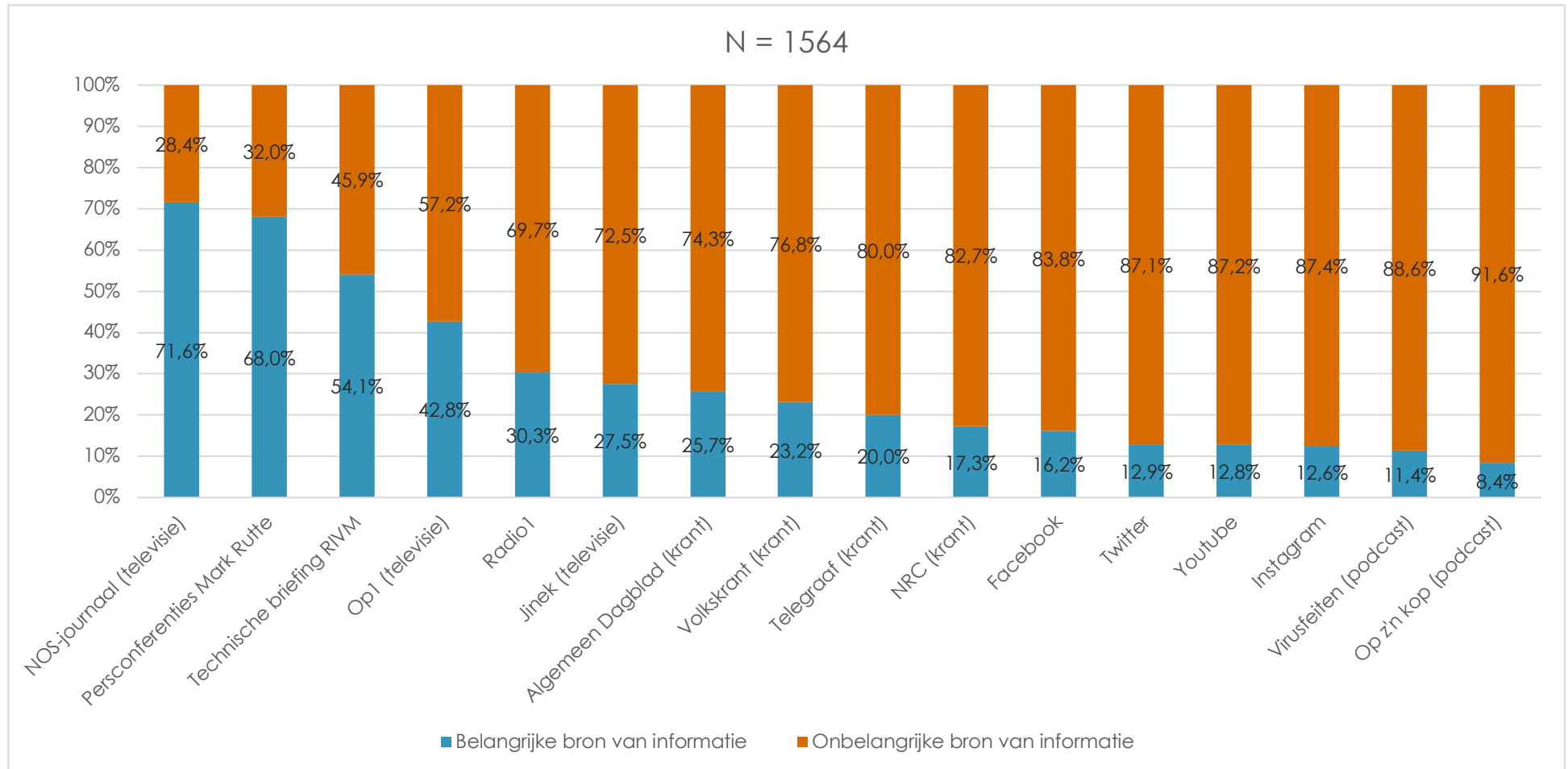
UITSPLITSINGEN NAAR LEEFTIJD					
Stelling	Leeftijd	N	te kritisch ten aanzien van het coronabeleid van de overheid	neutraal ten aanzien van het coronabeleid van de overheid	te meegaand in het coronabeleid van de overheid
Nederlandse journalisten tijdens de coronacrisis waren in het algemeen:	18-30	288	16,7%	53,8%	29,5%
	30-65	899	19,7%	46,3%	34,0%
	65+	377	22,8%	49,4%	27,8%

UITSPLITSINGEN NAAR OPLEIDINGSNIVEAU					
Stelling	Opleidingsniveau	N	te kritisch ten aanzien van het coronabeleid van de overheid	neutraal ten aanzien van het coronabeleid van de overheid	te meegaand in het coronabeleid van de overheid
Nederlandse journalisten tijdens de coronacrisis waren in het algemeen:	laag	193	22,8%	38,2%	39,1%
	midden	733	20,4%	46,7%	32,9%
	hoog	639	18,5%	53,5%	28,0%

UITSPLITSINGEN NAAR POLITIEKE ORIËNTATIE

Stelling	Kiezers	N	te kritisch ten aanzien van het coronabeleid van de overheid	neutraal ten aanzien van het coronabeleid van de overheid	te meegaand in het coronabeleid van de overheid
Nederlandse journalisten tijdens de coronacrisis waren in het algemeen:	rechts	962	21,9%	44,6%	33,5%
	links	430	17,9%	57,2%	24,9%

8. BRON VAN INFORMATIE TIJDENS DE CORONACRISIS

**DataIM, Ondersteuning voor
waardevol marktonderzoek**

DataIM BV
Haarlemmerstraat 121-1
1013 EN Amsterdam
020 – 5304320

info@dataim.nl
KVK: 52686523

